

Atun, R.A., Hurol, Y., Özdeniz, M.B., Uzunoğlu, K., (2014) "KKTC'de Mimarlıkta Lisansüstü Eğitimi" *Mimarlık ve Eğitimi Kurultayı III*. Lefkoşa: KTMMOB Mimarlar Odası.

MİMARLIK EĞİTİM VE MESLEK ALANINDA BÜTÜNLEŞME VE DAYANIŞMA

KKTC'de Mimarlıkta Lisans Üstü Eğitimi

Resmiye Atun Alpar*, Yonca Hürol**, Mesut B. Özdeniz**, Kozan Uzunoğlu***. (Alfabetik sıraya göre.)

- * Doğu Akdeniz Üniversitesi, Mimarlık Fakültesi, Gazimagusa, KKTC.
- ** Lefke Avrupa Üniversitesi, Mimarlık Fakültesi, Gemikonağı, KKTC.
- *** Yakın Doğu Üniversitesi, Mimarlık Fakültesi, Lefkoşa, KKTC.

Özet

Geçtiğimiz yıllarda yapılmış olan Mimarlık ve Eğitim Kurultaylarının bir öz değerlendirilmesi yapılmıştır. KKTC Üniversitelerinin farklı yüksek lisans ve doktora programları ele alınmıştır. Lisansüstü ile ilgili sorunlar ve geleceğe ilişkin öneriler yapıldı. Sonuç olarak KKTC Üniversitelerindeki lisans sonrası programları, gerek yerel ve gerekse uluslararası sorunların çözümüne odaklanmalıdır. YÖDAK lisans sonrası programların yürütülmesinde daha çerçeve çizici bir yaklaşım sergilemelidir. Yarıyıl başlamadan tüm üniversitelerde açılan lisans sonrası dersler duyurularak öğrencilerin gerektiğinde başka üniversitelerden ders almaları yaygınlaştırılmalıdır. Bunun dışında üniversitelerin lisans sonrası sorumluları en az iki yılda bir bir araya gelerek sorunları ve önerileri tartışmalıdır.

2007'den Günümüze KKTC'de Mimarlık Eğitimi

KKTC Mimarlık Bölümleri'nin 2014 itibarı ile web sitelerinden elde edilen programları Ekler Bölümünde verilmiştir. Ekler Bölümü Tablo 1'de ise Mimarlık Bölümleri'nin dört yıllık lisans eğitim program verileri 2007 ve 2014 itibarı ile toplam kredileri, saatleri, adetleri, proje ders saat ve kredileri bazında karşılaştırmalı olarak verilmiştir. Mimarlık eğitimi müfredatında bütün derslerin sentezi olan proje atölye süreçleri Lisans ve Lisansüstü Çalışma Grubu-KKTC Mimarlık Bölümlerinde Tasarım Atölye Süreçleri ve Bilinmezleri alt grubu çalışmasında irdelenmiştir.

1. Giriş

Geçtiğimiz yıllarda yapılmış olan Mimarlık ve Eğitim Kurultaylarında KKTC de lisans sonrası eğitimin

mevcut durumu derinlemesine işlenmiştir. Ancak bu konuların aradan geçen süre sonunda güncel durumunun tartışılması yararlı olacaktır. 1. Kurultayda, "Kuzey Kıbrıs'ta Mimarlık Eğitimine Eleştirel Bir Bakış ve Gelecek için Öneriler" (Hoşkara Ş., v.d., 2007) adlı makalede mimarlık eğitiminin en genel anlamda temel bileşenleri beş başlıkta ele alınmış (Öğrenci, Öğretim Üyesi, Öğretim Programı, Eğitim Ortamı ve Olanaklar Tasarımı ve Sosyal/Kültürel/Sportif İşler ve İdari Tutumlar) ve bu konulardaki sorunlar ve sorunların çözüm önerileri çok detaylı bir şekilde anlatılmıştı. Bu çalışmada 4+1 eğitim sistemi önerilmiş ve Avrupa ile uyumu konusundaki avantajları ortaya koyulmuştur. Bu önerilerin hayata geçirilebilmesi için KKTC'deki Mimarlık Eğitimi veren okulların bir araya gelip çeşitli atölye çalışmalarına bu müfredat esaslarının detaylarının ortaya koyulması gerektiği konuşulmuştur. Geçtiğimiz yıl sonunda yapılan VII. Mimarlık ve Eğitim Kurultayında da değişen mimarlığın ışığı altında gerek Türkiye'de ve gerekse Avrupa'da Mimarlıkta Lisansüstü eğitimin durumu ele alınmıştır [Polatoğlu v.d., 2013]. Bu tür kurultaylarda mevcut durumun ortaya konulması ve eğitim sistemlerimizin eleştirilmesi kaçınılmazdır. Ancak, ürettiklerimizin toplumla ne kadar bütünleşebildiği de sorgulanmalıdır. Bu düşünce çerçevesinde, aşağıda mevcut sistem içerisinde görmüş olduğumuz bazı sorunlar ve çözüm önerileri tartışmaya açılır.

1.1. Mimarlıkta Farklı Yüksek Lisans ve Doktora Programı Türleri

2013 yılında gerçekleştirilen Mimarlık ve Eğitim Kurultayı VII kitapçığında yayınlanan "Lisansüstü

III. MİMARLIK VE EĞİTİM KURULTAYI

“Eğitim Alt Çalışma Grubu” bildirisinden (Polatoğlu, v.d., 2013) ve KKTC’ndeki üniversitelerin mimarlık bölümlerinin web sayfalarından yola çıkarak Türkiye, Avrupa ve KKTC’nde mimarlıkta farklı yüksek lisans ve doktora program türleri aşağıdaki dört biçimde sınıflandırılabilir:

- A. Program isimlerine göre:
- Mimarlıkta yüksek lisans/doktora,
 - Ana bilim dalı adı ile anılan,
 - İç mimarlık, endüstriyel tasarım, peyzaj mimarlığı, kentsel tasarım isimleri altında,
 - Tezli veya tezsiz adı altında,
 - Program / alt program adı ile.

Türkiye’deki yüksek lisans programları ana bilim dalı adı ile iç mimarlık ve endüstriyel tasarım gibi mimarlıkla ilişkili meslek adı ile veya tezli/tezsiz adı ile anılmaktadır. Avrupa’daki yüksek lisans programlarında ise belirli programların adı altında alt programlar da bulunabilmektedir. KKTC’ndeki mimarlık yüksek lisans programları ise çoğunlukla tezli/tezsiz şeklinde isimlendirilmekte, kimi zaman ise kentsel tasarım ya da şantiye yönetimi gibi isimler alabilmektedir. Doktora programları yüksek lisans programları ile kıyaslandığında çok daha az çeşitlenmektedir. Bu durum KKTC’ndeki mimarlıkta doktora programları için de geçerlidir.

- B. İşbirliği ve dayanışmanın mevcudiyetine göre:
- Uluslararası bir kurum ile işbirliği içinde,
 - Ulusal bir kurum ile işbirliği içinde,
 - İşbirliği yapılmaksızın.

Türkiye’deki mimarlık okullarındaki lisansüstü programlar genellikle ulusal ya da uluslararası bir işbirliği olmaksızın yürütülmektedir. Az sayıda kurum ulusal ya da uluslararası işbirliği yaparak lisansüstü program yürütmektedir. Avrupa’daki mimarlık okullarında ise ulusal ve uluslararası işbirliği yapılarak lisansüstü program yürütülmesi daha yaygındır. KKTC’ndeki mimarlık okulları bu bakımdan Türkiye’deki mimarlık okulları gibi işbirliği yapmaksızın lisansüstü çalışmalarını sürdürmektedir. KKTC’deki mevcut politik süreç Avrupa genelinde uygulanan bazı ortak programlarda (öğrenci değişimi.. gibi.) yer alınmasına imkan vermemektedir.

- C. Hangi disiplinlerden öğrenci kabul edildiğine göre:
- Sadece mimarlıktan,
 - Yakın disiplinlerden (iç mimarlık, endüstri ürünleri tasarımı, inşaat mühendisliği vs.),
 - Tüm disiplinlerden.

Türkiye’deki mimarlık okullarındaki lisansüstü programlara her üç tipte de öğrenci kabul edildiği görülmektedir. KKTC’ndeki mimarlık okullarındaki lisansüstü programlara ise yakın disiplinlerden ve tüm

disiplinlerden öğrenci kabul edilmektedir.

- D. Sonuç değerlendirmeyi yapan kuruma göre:
- İlgili yüksek lisans enstitüsünün atadığı tarafından,
 - Devletin ilgili kurumlarının atadığı bir tarafından.

Türkiye üniversitelerinde yer alan mimarlık okullarındaki lisansüstü programlarda yürütülen tezlerin değerlendirilmesi ilgili yüksek lisans enstitüsünün atadığı bir jüri tarafından yapılmaktadır. KKTC’ndeki mimarlık okullarında yürütülen lisansüstü programlarında da aynı uygulama vardır. Ancak kimi Avrupa üniversitelerinde devletin kurumları tarafından atanan bir jüri tez değerlendirmelerini yapmaktadır.

1.2. KKTC’nde Uygulanmakta olan Mimarlıkta Yüksek Lisans ve Doktora Eğitimi (okul bazında)

KKTC’ndeki üniversitelerin mimarlık bölümlerinde uygulanmakta olan yüksek lisans ve doktora programlarının isimleri, süreleri ve bu programlarda verilen dersler Tablo 1’de görülebilir.

Lisans sonrası programlarla ilgili olarak anketimizde yayınlayan üniversitelerin detaylı yanıtları aşağıda verilmiştir.

- a) Master/ Doktora Programlarının seminer ders içerikleri nelerdir?
LAÜ: Öğrenci yaptığı çalışmaları ve tezinde yapmayı planladığı çalışmayı jüri önünde sunar.

DAÜ: Öğrenci danışmanından seminer dersini alır ve dönem sonunda bir sunum yapar.

YDÜ: Öğrenci öğretim üyesinden seminer dersini alır ve dönem sonunda sunum yapar.

UKÜ: Öğrenci tez danışmanını belirler ve seminer dersini alır. Tez konusu ile ilgili bir araştırma yapar ve dönem sonunda sunar.

- b) Tezli/Tezsiz programlarda yürütülen dönem projisinin kapsamı nedir?
LAÜ: Öğrenci seçtiği konuda yaptığı ayrıntılı projeyi ve bunun raporunu sunar.

DAÜ:
YDÜ: Öğrenci danışman onayıyla, seçmiş olduğu konu üzerinde yazım kurallarına uygun kapsamlı bir raporla projisini sunar.

UKÜ: Öğrencinin Graduation Project ve Graduation Project II olmak üzere zorunlu iki proje dersini başarıyla bitirmesi gerekir. Proje konusu ve yeri ders yürütücüsü tarafından belirlenir fakat öğrencinin kendisine

MİMARLIK EĞİTİM VE MESLEK ALANINDA BÜTÜNLEŞME VE DAYANIŞMA

Ek Tablo 1. KKTC'deki üniversitelerin mimarlık bölümlerinde uygulanmakta olan yüksek lisans ve doktora programları

Okul adı	Program adı	Programın türü + Joint program mı?	Süresi	Ders sayısı	Zorunlu ders sayısı	Tasarım dersi sayısı	Programın kuruluş yılı
LAU	MA Architecture	in Tezli/hayır	2	7 + seminer + tez	2	0	1996-1997
	MA Architecture	in Tezsiz/hayır	1,5	10 + dönem projesi ve rapor	2	0	1996-1997
	PhD Architecture, Environment, Design, and Building Science	In -/hayır	4	7 + tez	0	0	1996-1997
DAU	MS Architecture	in Tezli/hayır	2	7 + seminer	2	0	1995
	MS in Urban Design	Tezli/hayır	2	7 + seminer	5	2	2009
	MA Architecture	in Tezsiz/hayır	1	7 + seminer	2	2	2009
	PhD Architecture	in -/hayır	4	7	0	0	1995
YDU Fen Bilimleri Enstitüsü	Mimarlık Anabilimsel Tasarım Yüksek Lisans Programı	tezli	En az 3, En çok 6 yarıyıl	En az 7 ders (min.21 kredi) + seminer + tez	3	1 Zorunlu, 3 seçmeli olabilir	1996-1997, 2012 (Revizyon)
	Mimarlık Anabilimsel Tasarım Yüksek Lisans Programı	tezsiz	En az 4, En çok 8 yarıyıl	En az 10 ders (min. 30 kredi) + seminer + dönem projesi	3	1 Zorunlu, 3 seçmeli olabilir	1996-1997, 2012 (Revizyon)

İL MİMARLIK VE EĞİTİM KURULTAYI

	Mimarlık Anabilim Dalı Tasarım Doktora Programı	Hayır	4 yıl	7 ders (min.21 kredi) seminar + tez	3	3 Seçmeli alabilir	1996-1997 2012 (Revizyon)
UKÜ	Mimarlık Tezli Yüksek Lisans	tezli/hayır	2 yıl	7+seminer+tez	2	2	2007
Lisansüstü Eğitim Öğretim ve Araştırma Enstitüsü	Doktora Programı	tezli/hayır	4 yıl	7+seminer+tez	0	0	2008
GAÜ	Mimarlıkta Yüksek Lisans						
	Doktora Programı						

sunulan genel çerçeveyi program ve kullanım içerikleri bakımında detaylandırması beklenir.

c) Bilimsel hazırlık içerik ve kapsamı (Sinamalı ders sayısı/kapsamı)?
LAÜ: Mimarlığa yakın dallardan gelen öğrencilerin mimarlık kavramını öğrenmeleri için almaları gereken kredisiz derslerdir. Ancak öğrenciler bu derslerden geçer not almak zorundadır.

DAÜ: Mimarlık dışı dallardan gelen ya da ortalaması düşük öğrencilere verilen hazırlık dersleridir.

YDÜ: Yüksek Lisans programına farklı disiplinlerden gelen öğrenciler, bir dönem bilimsel hazırlık programına tabi tutulurlar. Tezli Yüksek Lisans programında bulunan 21 kredilik 7 derse ilaveten, en az 4 hazırlık dersi (en az 12 kredi) alırlar. Tezsiz Yüksek Lisans Programına katılacak ve farklı disiplinlerden gelecek olan öğrenciler ise, 30 kredilik 10 derse ilaveten en az 4 hazırlık dersi alırlar. Öğrenciler bu derslerden geçer not almalıdırlar.

UKÜ: Bilimsel Hazırlık Programı, yüksek lisans ve doktora programlarında, lisans derecesini başvurdukları yüksek lisans programından, lisans veya yüksek lisans derecesini başvurdukları doktora programından farklı alanlarda almış olanlar ile lisans ve/veya yüksek lisans derecelerini UKÜ dışındaki bir yükseköğretim kurumundan almış olanların bilimsel eksiklerini gidermek amacıyla uygulanır. Bilimsel Hazırlık Programı'nda alınması zorunlu dersler, ilgili lisansüstü programı tamamlamak için gerekli derslerin yerine geçmez. Ancak, Bilimsel Hazırlık Programındaki bir öğrenci, bilimsel hazırlık derslerinin yanı sıra ilgili anabilim dalı başkanlığının önerisi ve

Enstitü Yönetim Kurulu onayı ile lisansüstü programına yönelik dersler de alabilir. Bilimsel Hazırlık Programına devam eden öğrencinin programı tamamlanması için tüm derslerden "S" (yeterli) notu ile başarılı olması gerekir.

Farklı disiplinlerden gelen öğrenciler „Yakın“ ve „Uzak“ disiplinler olarak farklı değerlendirilir. Genel olarak mezun olunan okulun ders dökümlerine bakılarak anabilim dalı başkanı, mezun olunan bölümün yakın veya uzak disiplin olduğuna karar verir. Ancak genel yaklaşım iç Mimarlık, Kent Planlama ve Peyzaj Mimarlığı gibi Mimari ve Kentsel tasarım alanlarını yakın disiplin olarak tanımlamak yönündedir. Bu bölümlerden gelenler lisans programından Mezuniyet Projesi olarak „Bilimsel Hazırlık“ okurlar. Uzak disiplinler, işletme, gazetecilik, psikoloji vs. gibi tasarım kültürü almamış olan bölümler 2 proje dersi dahil olmak üzere en az 7 en çok 10 lisans dersi olarak „Bilimsel Hazırlık“ okurlar.

d) Master/Doktora Programlarının değerlendirilme kabul kriterleri,

LAÜ: Yüksek lisans programlarına geçerli bir lisans diplomasına sahip ve bölümler tarafından konulmuş kabul kriterlerini karşılayan adaylar başvurabilirler. Türkiye'den gelen adayların, ÖSYM tarafından yapılan ALES sınavına katılmaları ve bu sınavda Üniversite Senatosu tarafından belirlenen puan türlerinden en az 55 (lisans diplomasıyla doğrudan doktora programına başvuranlardan 70) puan almaları gereklidir. İlgili enstitünün yetkili kurulları bu puanın üzerinde puan belirleme yetkisine sahiptir. Yüksek Lisans ve Doktora programlarına ALES sınavı ve lisans kademesi notları ile, ilgili enstitüler tarafından yapılan kompozisyon, mülakat, yetenek-yeterlik sınavı, portfolyo incelemesi ve bunun gibi değerlendirme sonuçlarına göre güz ve bahar yarıyılları başında öğrenci alınabilir. Yüksek

1996-1997
2012 (Revizyon)
2007
2008

MİMARLIK EĞİTİM VE MESLEK ALANINDA BÜTÜNLEŞME VE DAYANIŞMA

Lisans programlarına başvuru yapacak adaylarda lisans başarı notu ile ilgili not kriteri Enstitü Yönetim Kurulunun önerisi ve Senato kararı ile belirlenir. Yüksek lisans programlarına alınacak öğrenci sayıları ve aday öğrencilerde aranacak nitelikler, enstitüyü oluşturan anabilim dallarının önerileri üzerine Enstitü Kurulu'nca karara bağlanır ve ilan edilir. Bu ilanda başvuru tarihleri, başvuru koşulları, adayların hangi alanlardan sınava tabi tutulacakları, sınav günü ve yeri belirtilir.

Türkiye ve KKTC dışındaki ülke üniversitelerinden mezun yabancı uyruklu lisans mezunlarının yüksek lisans müracaatları, lisans notları dikkate alınarak ilgili anabilim dalı görüşü doğrultusunda Enstitü Yönetim Kurulu'nda karara bağlanır. Yurtdışından alınmış lisans diplomaların denklikleri onaylanmış olmalıdır. Aday lisans diplomalarını ve istenen diğer bilgi ve belgeleri ekledikleri bir dilekçe ile Enstitü Müdürlüğü'ne başvurabilirler. Dilekçede sınavına girilecek yüksek lisans programı / programları belirtilir. Aday öğrencilerin tarafından düzenlenir ve yürütülür. Enstitü Yönetim Kurulu, ilgili anabilim dalının önerisini de dikkate alanındaki öğretim üyeleri arasından en az üç kişilik bir değerlendirme jürisi seçer. Ayrıca iki yedek üye kompozisyon, yetenek - yeterlik sınavı, portfolyo incelemesi vb. değerlendirme şekillerinden hangisinin / hangilerinin dikkate alınacağı, sınav tarihleri, jürilerin tespiti ve başvuruların değerlendirilmesi ile ilgili işlemler ilgili Anabilim Dalı Başkanlığının görüşleri dikkate alınarak Enstitü Kurulu tarafından düzenlenir.

İngilizce için uluslararası geçerliliği olan bir dil yeterlilik belgesi ibraz edemeyen adaylar İngilizce Hazırlık Okulu tarafından sınava alınır. Bu sınavda başarılı olmayan adayların hazırlık okuluna kayıt yaptırması gerekir. İngilizce dil sınavında başarı notu 100 üzerinden en az 65'dir. Program dili İngilizce olmayan Yüksek Lisans Programları için yabancı dil baraj notu Senato kararı ile yeniden belirlenebilir.

Yönetmelikte yazılı bu kriterlere ek olarak, adaydan yaptığı mimarlık çalışmalarıyla ilgili bir portfolyo ve araştırmak istediği konuyla ilgili bir niyet mektubu istenir.

DAÜ: Tezli master programına başvururken lisans ortalamasının 2,5'un üzerinde olması aranır. Türkiye'den gelen adaylar ALES sınavına girmiş olmalıdır. Öğrenci lisans transkripti, diploması, referans mektupları ve portfolyosuyla başvuru yapar. İngilizce yeterliliğini kanıtlayamayan adaylar hazırlık okuluna başlarlar.

Doktora programına başvururken yüksek lisans ortalamasının 3'ün üzerinde olması aranır. Türkiye'den gelen adaylar ALES sınavına girmiş olmalıdır. Öğrenci yüksek lisans transkripti, diploması, referans mektupları, portfolyosu ve tez önerisi ile başvuru

yapar. İngilizce yeterliliğini kanıtlayamayan adaylar hazırlık okuluna başlarlar.

YDÜ: Tezli ve Tezsiz Mimarlık Tasarım Yüksek Lisans Programlarına kabul koşulları:

- Mimarlık Anabilim Dalı, Mimarlık Tasarım Yüksek Lisans Programı'na başvuru ön şartı herhangi bir üniversitenin mimarlık, planlama ve tasarım temel alanında lisans eğitimi başarı ile tamamlanmış olmaktır.
- Mimarlık, planlama ve tasarım alanları dışında, farklı disiplinlerden gelecek olan öğrenciler Bilimsel Hazırlık Programı'na tabi tutulur.
- Yabancı ülkelerden alınmış olan diplomalar için YÖDAK veya YÖK'den denklik belgesi istenebilir.
- Adaylar Lisansüstü Eğitimi Giriş Sınavında (ALES) yüksek lisans programı için en az 55 (elli beş) standart puan almış olmalıdır. ALES puan türü, eşit ağırlık, sayısal veya sözel olabilir. Türkiye dışında, KKTC ve diğer ülke öğrencilerinden ALES istenmeyebilir.

TC uyruklu öğrenciler için Kamu Dil Sınavı, KKTC uyruklu öğrenciler için Y.D.Ü. İngilizce dil sınavı, üçüncü ülkelerden gelen öğrenciler için uluslararası bir kuruluştan alınacak belge yeterlidir. Adaylar başvuruda YDÜ İngilizce Öğretmenliği Bölüm Başkanlığı tarafından yapılan lisansüstü Yabancı Dil sınavında 100 (yüz) tam puan üzerinden en az 60 (yetmiş) puan almak zorundadırlar. İngilizce yeterliliğini kanıtlayamayan adaylar hazırlık okuluna başlarlar.

Referans mektupları, niyet mektubu ve portfolyo da içeren başvuru dosyası, ALES sonuçları, lisans mezuniyet ortalaması ve İngilizce sınav notları ile sözlü mülakat sonucunda değerlendirilerek öğrencilerin başarı sıralaması yapılır ve kontenjana göre programa kabul yapılır.

Mimarlık Tasarım Doktora Programına kabul koşulları:

- Mimarlık Anabilim Dalı, Mimarlık Tasarım Doktora Programı'na başvuru ön şartı herhangi bir üniversitenin mimarlık, planlama ve tasarım temel alanında yüksek lisans eğitimi başarı ile tamamlanmış olmaktır.
- Mimarlık, planlama ve tasarım alanları dışında, farklı disiplinlerden gelecek olan öğrenciler Bilimsel Hazırlık Programı'na tabi tutulur.
- Yabancı ülkelerden alınmış olan diplomalar için YÖDAK veya YÖK'den denklik belgesi istenebilir.

Adaylar Lisansüstü Eğitimi Giriş Sınavında (ALES) doktora programı için en az 55 (elli beş) standart puan almış olmalıdır. ALES puan türü, eşit ağırlık, sayısal veya sözel olabilir. Türkiye dışında, KKTC ve diğer ülke öğrencilerinden ALES istenmeyebilir.

Adaylar başvuruda YDÜ İngilizce Öğretmenliği Bölüm Başkanlığı tarafından yapılan lisansüstü Yabancı Dil sınavında 100 (yüz) tam puan üzerinden en az 70 (yetmiş) puan almak zorundadırlar. Yabancı dil sınavından muafiyetle ilgili koşullar Y.D.Ü. Lisansüstü Eğitim Öğretim Yönetmeliği madde 8'in (b) bendinde belirtilmiştir.

Referans mektupları, niyet mektubu ve portfolyo

rograma gramına amlamış notu ile

Uzak olarak yakın genel ayzaj yakın den irak ne, niş : 7 ar.

III. MİMARLIK VE EĞİTİM KURULTAYI

da içeren başvuru dosyaları, ALES sonuçları, yüksek lisans mezuniyet ortalaması ve İngilizce sınav notları ile sözlü mülakat sonucunda değerlendirilerek öğrencilerin başarı sıralaması yapılır ve kontenjana göre programa kabul yapılır.

UKÜ: Yüksek lisans programına başvurabilmek için adayların bir lisans diplomasına sahip olmaları ve TC, TC/KKTC uyruklu adayların Akademik Personel ve Lisansüstü Eğitim Giriş Sınavından (ALES) başvurduğu programın puan türünde 55 standart puan almış olmaları gerekir. İlgili anabilim dalı başkanlığının görüşü alınarak adayların başarı düzeyleri, mülakat sonuçları, yabancı dil düzeyleri, not ortalamaları ve referansları Enstitü Yönetim (EYK) tarafından değerlendirilir, başarılı bulunanlar yüksek lisans programlarına kabul edilirler. Doktora programına başvurabilmek için adayların bir lisans veya yüksek lisans diplomasına sahip olmaları ve TC, TC/KKTC uyruklu adayların ALES'den başvurduğu programın puan türünde 55 (lisans diplomasıyla başvuranların 70) standart puan almış olmaları gerekir. Doktora programına öğrenci kaydı için adayların Üniversitelerarası Kurul Yabancı Dil Sınavından (ÜDS'den) en az 55 veya TOEFL'den 500 veya CBT'den 173 veya IBT'den 61 veya IELTS'den 6,0 almaları gerekir. Yabancı dil başarı belgesi olmayan adayların Üniversitede Yabancı Diller Merkezince yapılacak dil sınavında eşdeğer puan almış olmaları gerekir. İlgili anabilim dalı başkanlığının görüşü alınarak adayların başarı düzeyleri, mülakat sonuçları, not ortalamaları, yabancı dil düzeyleri, referansları EYK tarafından değerlendirilir, başarılı bulunanlar doktora programlarına kabul edilirler.

e) Master/Doktora programında yürütülen tez sürecinin yöntemi? (Tez izleme yapılıyor mu? Yapılıyorsa kaç kişiden oluşuyor?)

LAÜ: Master çalışmasında öğrenci derslerini alır, seminerini verir, danışmanın onayıyla tezini teslim eder ve savunur. Doktora çalışmasında tez izleme vardır.

a) Yeterlik sınavında başarılı bulunan öğrenci için ilgili Enstitü Anabilim Dalı Başkanlığı'nın önerisi ve Enstitü Yönetim Kurulu onayı ile bir ay içinde bir "Tez İzleme Komitesi" oluşturulur.

b) Tez İzleme Komitesi üç öğretim üyesinden oluşur. Komitede tez danışmanından başka ilgili enstitü anabilim dalı içinden ve dışından birer üye yer alır. İkinci tez danışmanının olması durumunda, ikinci tez danışmanı dilerse komite toplantılarına katılabilir.

c) Tez izleme Komitesinin kurulmasından sonraki yıllarda, ilgili Enstitü Anabilim Dalı Başkanlığı'nın önerisi ve Enstitü Yönetim Kurulu onayı ile üyelere değişiklik yapılabilir. Tez Önerisi Savunması

a) Doktora yeterlik sınavını başarı ile tamamlayan öğrenci, en geç altı ay içinde, yapacağı araştırmanın amacını, yöntemini ve çalışma planını kapsayan tez önerisini Tez İzleme Komitesi önünde sözlü olarak savunur. Öğrenci, tez önerisi ile ilgili yazılı bir raporu

sözlü savunmadan en az on beş gün önce komite üyelerine dağıtır.

b) Tez İzleme Komitesi, öğrencinin sunduğu tez önerisinin kabul veya reddedileceğine ilişkin çoğunlukla karar verir. Bu karar, Enstitü Anabilim Dalı Başkanlığı'nca tez önerisini izleyen üç gün içinde ilgili enstitüye tutanakla bildirilir.

c) Tez önerisi reddedilen öğrenci, yeni bir danışmanla tez konusu seçme hakkına sahiptir. Böyle bir durumda yeni bir Tez İzleme Komitesi atanabilir. Programa aynı tez konusunda devam etmek isteyen bir öğrenci üç ay danışmanla devam etmek isteyen bir öğrenci üç ay içinde, danışman ve tez konusunu değiştiren öğrenci ise altı ay içinde tekrar tez önerisi savunmasına alınabilir. Tez önerisi bu savunmada da reddedilen öğrencinin Enstitü ile ilişkisi kesilir.

d) Tez önerisi kabul edilen öğrenci için Tez İzleme Komitesi, Ocak-Haziran ve Temmuz-Aralık ayları arasında birer kere olmak üzere yılda iki kez toplantı yapar. Öğrenci, toplantı tarihinden en az bir ay önce komite üyelerine yazılı bir rapor sunar. Bu raporda o ana kadar yapılan çalışmaların özeti ve bir sonraki dönemde yapılacak çalışma planı belirtilir. Öğrencinin tez çalışması, komite tarafından "Gelişmekte Olan" (G) veya "Yetersiz" (Y) olarak belirlenir. Yapılan değerlendirme sonucu üç gün içinde yazılı olarak Komite tarafından Enstitü Müdürlüğü'ne bildirilir. Komite tarafından üst üste iki kez veya aralıklı olarak üç kez yetersiz bulunan öğrencinin enstitü ile ilişkisi kesilir.

DAÜ: Tez izleme komitesi doktora sürecinde ve yeterlilik sınavından sonra vardır. Tez danışmanı ve ikinci doktora olan öğretim üyesinden oluşur. İlk tez izleme komitesi tez önerisi değerlendirilir.

YDÜ: Yüksek Lisans çalışmalarında öğrenci derslerini alır, seminerini verir, danışmanın onayıyla tezini teslim eder ve savunur. Doktorada ise, tez izleme komitesi, yeterlilik sınavı ve tüm doktora sürecinde vardır. Her yıl yılda en az 1 kez gerçekleştirilir ve rapor hazırlanır. Tez izleme komitesi, tez danışmanı ve en az yardımcı doçent ünvanlı iki öğretim üyesinden oluşur. İmkân olması durumunda bir öğretim üyesi başka bir üniversiteden atanır.

UKÜ: Tez İzleme Komitesi üç öğretim üyesinden oluşur. Komitede tez danışmanından başka ilgili anabilim dalından ve dışından birer üye yer alır. İkinci tez danışmanının bulunması halinde ikinci tez danışmanı dilerse Komite toplantılarına katılabilir.

f) Doktora/Master jürileri kimlerden/nasıl oluşuyor/değerlendirme yöntemi nedir?

LAÜ: Yüksek lisans tez çalışmasını süresi içinde tamamlayan öğrenci, elde ettiği sonuçları ilgili enstitü tarafından belirlenen yazım kurallarına uygun biçimde öğrenim gördüğü dilde yazmak ve tezini jüri önünde yine öğrenim gördüğü dilde savunmak zorundadır. Tez danışmanınca tezi kabul edilen öğrenci, tez

sinavına girmek için Enstitü Anabilim Dalı Başkanlığı'na başvurur. Enstitü Anabilim Dalı Başkanlığı, tez jürisi biçiminde ve sayıda tezi ilgili enstitüye iletir.

Yüksek lisans tez jürisi, ilgili Enstitü Anabilim Dalı Başkanlığı'nın önerisi ve Enstitü Yönetim Kurulu kararıyla atanır. Jüri, biri öğrencinin tez danışmanı ve en az biri enstitü bünyesindeki başka bir anabilim dalından veya başka bir yükseköğretim kurumundan arasından seçilen üç veya beş kişiden oluşur. Jürinin üç kişiden oluşması durumunda ikinci tez danışmanı jüri üyesi olamaz.

Jüri üyeleri, tezin kendilerine teslim edildiği tarihten itibaren bir ay içinde toplanarak öğrenciyi tez sınavına alır. Tez sınavı, tez çalışmasının sunulması ve bunu izleyen soru-cevap bölümünden oluşur ve dinleyicilere tez hakkında "kabul", "red" veya "düzeltme" kararını salt çoğunlukla verir. Jüri kararı Enstitü Anabilim Dalı Başkanlığı tarafından en geç üç gün içinde ilgili enstitüye tutanakla bildirilir. Tezi reddedilen öğrencinin verilen öğrenci, en geç üç ay içinde gereğini yaparak tezini aynı jüri önünde yeniden savunur. Bu savunma sonunda da tezi kabul edilmeyen öğrencinin enstitü ile ilişkisi kesilir.

Doktora tez jürisi, Enstitü Anabilim Dalı Başkanlığı'nın önerisi ve Enstitü Yönetim Kurulu kararı ile atanır. Jüri, üçü öğrencinin Tez İzleme Komitesi ve en az biri başka bir üniversitenin öğretim üyesi olmak üzere beş kişiden oluşur. Jüri üyelerinin doktora derecesine sahip olması gerekir.

Jüri üyeleri, tezin kendilerine teslim edildiği tarihten itibaren en geç bir ay içinde toplanarak öğrenciyi tez sınavına alır. Tez sınavı, tez çalışmasını sunulması ve bunu izleyen soru- cevap bölümünden oluşur ve dinleyicilere açıktır.

Sınav sonunda jüri, dinleyicilere kapalı olarak, tez hakkında "kabul", "red" veya "düzeltme" kararını salt çoğunlukla verir. Jüri kararı Enstitü Anabilim Dalı Başkanlığı tarafından en geç üç gün içinde ilgili enstitüye tutanakla bildirilir. Tezi reddedilen öğrencinin enstitü ile ilişkisi kesilir. Tezi hakkında düzeltme kararı verilen öğrenci, en geç altı ay içinde gereğini yaparak tezini aynı jüri önünde tekrar savunur. Öğrenci, uzatma aldığı yarıyla kayıt yaptırmak zorundadır. Bu savunma sonunda da tezi kabul edilmeyen öğrencinin enstitü ile ilişkisi kesilir.

DAÜ: Yüksek lisans tez jürisi tez danışmanı ve en az iki öğretim üyesinden oluşur. Doktora tez jürisi tez danışmanı, dışarıdan iki profesör ve iki öğretim üyesinden oluşur.

YDÜ:Yüksek Lisans tez jürisi, tez danışmanı ve öğretim üyelerinden biri başka bir yükseköğretim kurumundan olmak üzere en az iki öğretim üyesinden

oluşur. Doktora tez jürisi ise, akademik ünvanları en az yardımcı doçent olmak üzere toplam beş kişiden oluşur. Üçü öğrencinin tez izleme komitesinde yer alan öğretim üyeleridir. Doktora tez jürisinde iki öğretim üyesi farklı yükseköğretim kurumlarından olmalıdır. Tüm Jüriler Enstitü Anabilim Dalı Başkanlığının önerisi ve Enstitü Yönetim Kurulu onayı ile gerçekleşir.

UKÜ: Yüksek lisans tez jürisi, ilgili anabilim dalı başkanlığının görüşü alınarak EYK'na atanır. Jüri, biri öğrencinin tez danışmanı ve en az biri yükseköğretim kurumu içindeki bir başka anabilim dalından veya üniversite dışından olmak üzere üç ya da beş kişiden oluşur. Jürinin üç kişiden oluşması durumunda ikinci tez danışmanı jüri üyesi olamaz. Doktora tez jürisi, ilgili anabilim dalı başkanlığının önerisi ve Enstitü Yönetim Kurulunun onayı ile atanır. Jüri, üçü öğrencinin Tez İzleme Komitesinde yer alan öğretim üyesi ve en az biri başka bir yükseköğretim kurumunun aynı veya yakın anabilim dalında görevli öğretim üyesi olmak üzere toplam 5 kişiden oluşur.

2. Sorunlar ve Geleceğe Yönelik Öneriler

Lisans sonrası eğitim öğrencilere, günümüz dünyasının sorunlarını çözmeye yönelik araştırmaya becerileri kazandırmayı amaçlar. KKTC üniversitelerinde lisans sonrası programlara Türkiye, KKTC'nin yanısıra başta İran ve Nijerya olmak üzere Irak, Ürdün, Sudan, Eritre, Oman, Türkmenistan, Azerbaycan, Filistin, Fildişi Sahili, Arnavutluk, Bosna-Hersek gibi birçok ülkeden başvuru olmaktadır. Lisans sonrası programlar uluslararası öğrenci profilini de göz önüne almalıdır. Gerek KKTC'nin ve gerekse uluslararası toplumun sorunlarının çözümüne öncelik verilmelidir. KKTC üniversitelerinin çoğunda, Türkiye'dekinden farklı olarak, öğretim üyeleri uzun süreli görev almamaktadır. Doğal olarak bunun istisnaları da olmaktadır ve yardımcı doçentlik, doçentlik, profesörlük aşamalarını bir üniversitede geçiren öğretim üyeleri de vardır. Bu nedenle lisans sonrası önerilerde bu durumun gözönüne alınması gerekir.

2.1. Genel öneriler:

Öneri: Ülkedeki Yapı sektörü ile ilgili paydaşlarla (KTMMOB, ilgili odalar, ilgili eğitim kurumları, bakanlıklar, müteahhitler birliği, yapı malzemesi üreticileri ve ithalatçıları vb.....) bir konsey oluşturulması ve bu platformda ortaya koyulacak sorunların akademik araştırma konularına etkin bir şekilde yansımalarının sağlanması. Böylelikle toplum yararına yapılan akademik çalışmaların daha fazla güncelliğinin ve çeşitliliğinin oluşturulması ve bu çalışmaların ilgili paydaşlara sunulması.

Öneri: Yüksek Lisans jürilerinde de en az bir öğretim üyesinin başka bir üniversiteden olması zorunlu olmalıdır.

Öneri: Tüm üniversitelerde yürütülen lisans sonrası

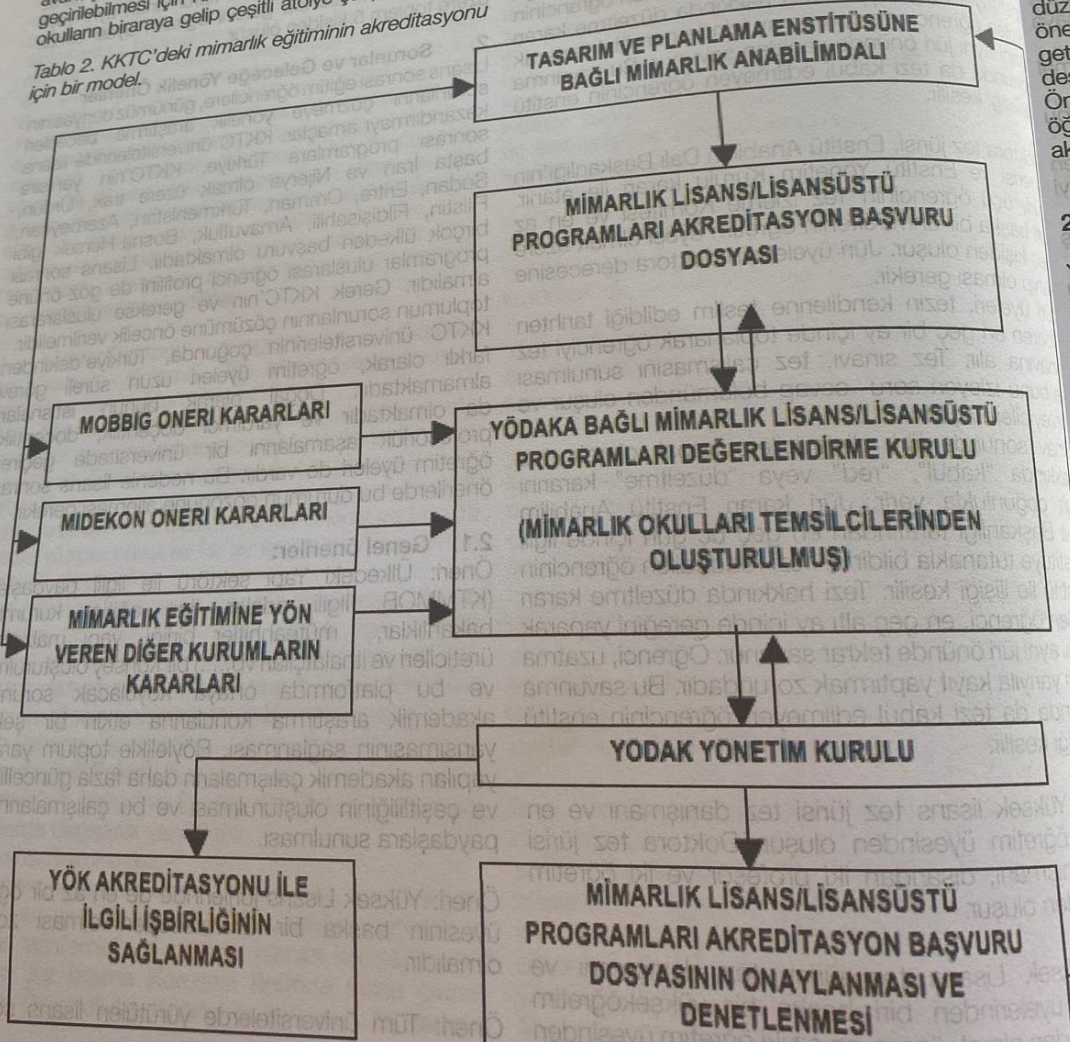
III. MİMARLIK VE EĞİTİM KURULTAYI

dersler yarıyıl başlamadan duyurularak, öğrencilerin gerektiğinde başka üniversitelerde verilen dersleri almaları yaygınlaştırmalıdır.

Öneri: İki yılda bir, üniversitelerin lisans sonrası ilgilileri bir araya gelerek lisans sonrası programlarının sürekli gelişimi, sorunların tartışılması, farklı görüşlerin ortaya koyulmasını sağlamalıdır.

Öneri: Hoşkara ve diğerleri I. Kurultayda mimarlık eğitimi temel bileşenlerini beş başlıkta ele almıştır. Bunlar Öğrenci, Öğretim Üyesi, Öğretim Programı, Eğitim Ortamı ve Olanaklar Tasarımı ve Sosyal/ Kültürel/Sporitif İşler ve İdari Tutumlardır. Ayrıca bu konulardaki sorunlar ve çözüm önerilerini çok detaylı bir şekilde anlatmışlardır. Bildirilerinde 4+1 eğitim sistemi önerilmiş ve Avrupa ile uyumu konusunda hayata avantajları ortaya koyulmuştur. Bu önerilerin verene geçirilebilmesi için KKTC'deki Mimarlık Eğitimi veren okulların bir araya gelip çeşitli atölye çalışmalarınıyla bu

Tablo 2. KKTC'deki mimarlık eğitiminin akreditasyonu için bir model.

müfredat esaslarının detaylarının ortaya koyulması gerektiğini ileri sürmüşlerdi. Aradan geçen zaman zarfında bu yönde ciddi hiçbir adım atılmadı. (Hoşkara v.d., 2007)

KKTC'deki Mimarlık programlarının YÖDAK tarafından YÖK'ten akreditasyon süreçleri birbirinden farklı olarak yürütülmektedir. Çoğu zaman akredite edilen programlar birbiri ile aynı içerikte olduğundan YÖDAK'ın enstitülere bu yönde katkı sağlama ile bürokratik işlemlerin azaltılmasında etkin bir rol oynaması sağlanmalıdır.

KKTC'de Mimarlık Eğitim Programlarının Akreditasyon Süreçlerinin eğitimdeki gelişim dinamizmine ayakta duracak şekilde; YÖDAK, YÖK, Mimarlık Okulları ve KT Mimarlar Odası işbirliği ile yeniden yapılandırılması gerekmektedir. Önerilen bir akreditasyon modeli Tablo 2 de verilmiştir.

2.2. KKTC ÜNİVERSİTESİ MİMARLIK EĞİTİMİ VE ÖĞRETİMİNE İLİŞKİN ÖNERİLER

KKTC'de Mimarlık eğitimi lisans ve lisansüstü düzeyde sunulmaktadır. Lisans ve lisansüstü eğitimi veren okullarda olduğu gibi uluslararası ölçekte akredite edilmiş okulların da bulunması, öğrencilerin bu okullara gitme imkânı sağlanmalıdır. Ayrıca KKTC'de Mimarlık eğitimi lisans ve lisansüstü düzeyde sunulmaktadır. Lisans ve lisansüstü eğitimi veren okullarda olduğu gibi uluslararası ölçekte akredite edilmiş okulların da bulunması, öğrencilerin bu okullara gitme imkânı sağlanmalıdır.

2.3. ÖNERİLER

YÖDAK'ın düzenlediği konferanslar aracılığıyla öneriler toplanmalı ve bu önerilerin değerlendirilmesi için bir komisyon oluşturulmalıdır. Önerilerimiz öğrencilerin akreditasyonu için bir modeldir.

2.4. ÖNERİLER

YÖK'ün lisans ve lisansüstü eğitimi veren okulların akreditasyonu için bir modeldir.

2.5. ÖNERİLER

Yon Bat bel De ve ta p b s

2.2. KKTC Üniversiteleri için Lisans sonrası program önerileri.

KKTC'de Mimarlık okulları için önerilecek lisans sonrası programlar, Türkiye'deki bazı geniş kadrolu okullarda olduğu gibi mimarlığın alt disiplinlerinde uzmanlaşmış eleman yetiştirmeyi amaçlamamalıdır. Uluslararası öğrencileri çekmek istiyorsak, araştırma konularına bağlı farklı uzmanlıkları hedeflemeliyiz. KKTC üniversitelerinin çoğunda öğretim üyeleri bir süre görev yaparlar. Bu nedenle öğretim üyesine göre bir müfredat benimsemek yerine bir iki zorunlu ders dışında diğer derslerin seçme olduğu bir müfredat benimsemelidir. Böylelikle bir öğretim üyesi gittiğinde kimin vereceği belli olmayan dersler programda kalmaz. Öğrenci profiline göre yeni seçme dersler açmak mümkün olur.

2.3. Öneriler ve YÖDAK

YÖDAK'ın amacı KKTC'deki yükseköğretimi düzenlemek olmakla beraber, tüm çalışmalarını öneriler şeklinde yapmayı, zorlayıcı hükümler getirmemeyi tercih etmektedir. Bu yönde gerekli desteği sağlamakta ve altyapıyı hazırlamaktadır. Önerimiz YÖDAK'ın Lisansüstü eğitim programlarında öğrenci kabul ve mezuniyetlerinde ulusal ve uluslararası akreditasyonlara yönelik asgari koşulları belirlemesidir.

2.4. Öneriler ve YÖK

YÖK'ün lisans sonrası programlar için bütünsellik talebi yoktur. Araştırmacı tavır desteklese de, eleştiriye açıklığı ve demokratikleşme ihtiyacını da entelektüelliği de desteklemez. (Hürol, 2003.)

2.5. Öneriler ve Tübitak

Yonca Hürol. KKTC 2. Mimarlık ve Eğitim Kurultayı. Batılı Eşdeğerlilik Kurumlarının Mimarlık Eğitiminden beklentilerini üç başlık altında toplar. Bunlar 1. Değişime açıklık, başka bir deyişle, eleştiriye açıklık ve demokratiklik. 2. Araştırma yaklaşımına öncelik tanıma. 3. Mimarlık eğitimine bütünsel yaklaşımı ve parçalar arasında sürekliliğin sağlanmasını içerir. Bu başlıklar Mimarlıkta Lisans Sonrası eğitimi için de söyleyebiliriz. (Hürol, 2003.)

KKTC Üniversitelerindeki lisans sonrası programları, gerek yerel ve gerekse uluslararası sorunların çözümüne odaklanmalıdır. YÖDAK lisans sonrası programları yürütülmesinde daha çerçeve çizici bir yaklaşım sergilemelidir. Yarı yıl başlamadan tüm üniversitelerde açılan lisans sonrası dersler duyurularak öğrencilerin gerektiğinde başka üniversitelerden ders almaları yaygınlaştırılmalıdır. Bunun dışında üniversitelerin lisans sonrası sorumluları en az iki yılda bir bir araya gelerek sorunları ve önerileri tartışmalıdır.

KAYNAKLAR

Hoşkara Ş., v.d., Kuzey Kıbrıs'ta Mimarlık Eğitime Eleştirel bir Bakış ve Gelecek için Öneriler. KKTC 1. Eğitim kurultayı. 3-4 Mayıs, 2007.

Hürol Y., Mimarlıkta kalite yetki ve sorumluluk- Mezuna yetki verilmesi ve öznellik sorunu. 2. Eğitim Kurultayı, 2003.

Polatoğlu, Ç., Ünver, R., Levi, E. A., Hacıhasanoğlu, O., Çağdaş, G., Hoşkara, Ş., Kırıcı, N., Öztürk, A. Ç. Türkiye'de ve Avrupa'da Lisansüstü Eğitimi. Lisansüstü Eğitim Alt Çalışma Gurubu. Mimarlık ve Eğitim Kurultayı VII, Eskişehir, 2013.